

Utrecht te Voet

Bezienswaardigheden route Waterlinie-Lunetten

Kromme Rijn

Na de aanleg van een dam in 1122 bij Wijk bij Duurstede kabellede de ooit zo onstuimige rivier de Kromme Rijn voortaan gezapig naar Utrecht. Het Rijnwater stroomde na 1122 via de Lek naar zee. De Kromme Rijn bleef een belangrijke stroom voor de afwatering en voor het lokale verkeer. Zo herinnert het jaagpad nog aan de trekschuiten die hier langs voeren. Rond 1870 werd de Kromme Rijn toevoerkanaal voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

De Nieuwe Hollandse Waterlinie,

De Nieuwe Hollandse Waterlinie – aangelegd van 1815 tot 1885 – moest het westen van Nederland beschermen tegen de vijand. Dankzij een uniek systeem van dijken, gemalen en sluizen kon een strook land van circa vijf kilometer breed van Muiden tot aan de Biesbosch binnen enkele dagen onder water worden gezet. Dit belette de vijand om door het gebied te varen of te trekken. Vanuit de forten beschermden de soldaten het hoger gelegen land, de sluizen en belangrijke (spoor)wegen.

De vier Lunetten vroeger

Tussen 1822 en 1828 zijn de vier Lunetten gebouwd om het zuidoosten van Utrecht, de 'Houtense Vlakte' te beschermen. Dit hoger gelegen gebied kon namelijk niet onder water worden gezet. Van bovenaf hebben de verdedigingswerken de vorm van een halve maan ('Lunet' komt van het Franse 'lune' = maan). De ligging van de forten - destijds ruim buiten de stadsgrenzen - is zeer strategisch: zowel de wegen naar Bunnik/Houten als de spoorlijnen naar Den Bosch/Arnhem konden hiervandaan onder schot worden gehouden.

De Lunetten I t/m IV tegenwoordig

Alle vier de Lunetten zijn eigendom van de gemeente Utrecht. Lunet I, dat sinds 2006 gerestaureerd wordt, heeft een waardevolle kruidenvegetatie, er huizen vleermuizen en een imker houdt er bijen. Lunet II is momenteel vrij van gebruik. In Lunet III is een timmerwerkplaats voor een dagbestedingsproject voor risicjongeren, in Lunet IV verblijft de scouting. De fortwachterswoningen van deze twee forten zijn beide bewoond.

Inundatiekanaal

Dwars door Lunetten loopt een inundatiekanaal, dat bij de bouw van de wijk in stand is gehouden vanwege de cultuurhistorische waarde. Het kanaal maakte deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en is gegraven in de 19e eeuw. Om het omringende gebied onder water te kunnen zetten, was veel water nodig, dat onder andere via dit kanaal kon worden aangevoerd. De Nieuwe Hollandse Waterlinie heeft haar waarde als verdedigingslinie nooit hoeven te bewijzen; een preventieve werking was voldoende.

Woonwijk Lunetten

Toen het schootsveld rondom de forten niet langer onbebouwd hoefde te blijven, begon in 1976 de aanleg van Lunetten. Water en groen zijn kenmerkend voor deze woonwijk, die ingeklemd ligt tussen de A12, A27, de spoorlijn en de ring van Utrecht. Dankzij het water, de groenstroken, het Beatrixpark (noordzijde) en Park De Koppel (zuidkant) kunnen mensen hier toch rustig wonen. De forten en het inundatiekanaal zijn bepalend geweest voor de structuur van Lunetten. De wijk dankt haar naam aan de forten.

Boomgaard

Aan de weg genaamd '2^e Veld' komt u diverse boomgaarden tegen met appels, peren, pruimen en kersen. De laatste decennia zijn fruittelers op grote schaal overgestapt op laagstamfruit, dat automatisering mogelijk maakt. Zo kan er tegenwoordig flink bespaard worden op plukloon, hetgeen de concurrentie met het buitenland versterkt. Ook het besproeien van fruitbomen gaat bij laagstam makkelijker, omdat de meeste laagstamboomgaarden zijn voorzien van een sprinklerinstallatie.

Amsterdam-Rijnkanaal

Het Amsterdam-Rijnkanaal, gegraven tussen 1930 en 1952, is een van de drukstbevaren Nederlandse waterwegen. Omdat het kanaal een zwakke plek vormde in de Nieuwe Hollandse Waterlinie, werd er van 1937 tot 1940 een 'plofsluis' boven gebouwd. De massieve bakken dienden als opslagruimte voor 40.000 ton zand en grind, dat met behulp van springstof het kanaal kon dempen. Bij een inundatie zou het water daardoor niet naar het noorden kunnen wegstromen.